

дань, складання методичних вказівок, алгоритму дій, показників рівня досягнення результату, розробка тематики самостійних, курсових і дипломних робіт, консультації, керівництво ними, розробка контрольних завдань.

Таким чином, важливість і необхідність якісної підготовки студентів-випускників медичних вузів в системі підготовки майбутнього фахівця незаперечна. Дуже важливо, щоб в результаті цього навчання кожен студент опанував тими знаннями, вміннями і навичками, які дозволять йому після закінчення ВНЗ працювати в закладах первинної ланки охорони здоров'я, звичайно ж, протягом першого року під контролем старших колег, але все ж самостійно. Основними завданнями самостійної роботи студентів при навчанні в медичному вузі повинні стати: визначення та обґрунтування необхідного мінімуму розділів, тем, питань, завдань, що пропонуються для аудиторної та позааудиторної самостійної роботи студентів; визначення змісту та обсягу теоретичної навчальної інформації та практичних завдань з кожної теми, які пропонуються для самостійної роботи; відбір і пропозиція методів і форм самостійної роботи студентів згідно з сучасними технологіями навчання; визначення форм і методів контролю виконання самостійних завдань студентами; розробку критеріїв оцінки результатів позааудиторної самостійної роботи, з урахуванням вимог до рівня підготовки студентів, визначених державним стандартом вищої освіти.

Література

1. Морозова Л.А. Особливості самоосвітньої діяльності в умовах ВНЗ// Проблеми уч.-метод. та виховної роботи у вузі: матеріали III міжрегіон. наук.-практ. конф. – Сургут: Вид-во Сурги, 2006. – Т. 2. – С. 124–130.
2. Наумов Л.Б. Навчальні ігри в медицині. – М., 1996.
3. Ділова клінічна гра в медичному інституті / М.Ф. Дещекіна, М.С. Діанкіна, Л.І. Ільєнко, В.П. Леніченко // Педіатрія імені Сперанського. – 1999. – № 3. – С. 69–72.
4. Шамо́в І.А., Га́джієв Г.Е. Ділова гра в медичному вузі: посібник для викладачів. – Махачкала: ІСЦ ДДМА, 2008. – 56 с.

ІМІДЖ ВИКЛАДАЧА У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЛІКАРІВ

Біловол А.М., Ткаченко С.Г.

Актуальність. Нова соціально-економічна і політична ситуація в Україні спричинила зміни як у житті соціальних груп, так і в житті окремо взятої людини. Звернення до особистості як центру суспільної системи зумовило зростання значущості людської індивідуальності. Яскраво виражену соціальну значимість набувають особливості людини, її здатності, професійна підготовка, сприйнятливість до нововведень, готовність до творчого пошуку і контакту. Необхідність формування нового стилю соціальної поведінки, що відповідає завданням сучасного етапу розвитку суспільства, веде до актуалізації проблем, пов'язаних з таким явищем, як імідж, і викликає нагальну потребу у вивченні умов і механізмів його виникнення і функціонування в суспільстві. Позитивний індивідуальний імідж

викладача – це гармонійна сукупність зовнішніх і внутрішніх індивідуальних і професійних якостей педагога, покликаних продемонструвати його бажання, готовність і здатність до спілкування з учасниками освітнього процесу. У період реформування системи охорони здоров'я особлива роль належить первинній ланці надання медико-санітарної допомоги населенню, що викликає необхідність гідної підготовки фахівців цієї галузі, в тому числі з питань професійного іміджу [5, 6]. Тому імідж викладача вищої медичної школи повинен складатися не тільки з педагогічних якостей, а й відповідати специфіці медичної професії, нести в собі одночасно позитивний загальний образ учителя та лікаря.

Метою роботи був пошук та вивчення науково-практичної та науково-методичної літератури з питань ролі іміджу педагога в системі вищої медичної освіти.

Матеріали та методи. Стаття є оглядом наукової та методичної літератури з питань ролі іміджу викладача системи вищої медичної освіти. Пошук проводили за допомогою пошукових систем www.google.com та www.google.com.ua. Для аналізу були відібрані сучасні наукові джерела не старіші за 10 років, більш старі включали тільки за умов виняткової важливості інформації, однак не більше 20% від загальної кількості використаної літератури.

Основна частина. У перекладі з англійської поняття «імідж» буквально означає «образ», «уявлення», «репутація», «престиж», «зразок». Імідж – цілеспрямовано сформований образ (будь-якої особи, явища, предмета), що виділяє певні ціннісні характеристики, покликаний надавати емоційно-психічний вплив на будь-кого. Він включає в себе зовнішність, манеру поведінки, спілкування, що сприяють впливу на оточуючих. Індивідуальний імідж – це образ соціально професійної ролі, що формується особистістю, подається в процесі взаємодії партнерам та контролюється виконавцем та суспільством [1].

У теперішній час формування позитивного іміджу стає актуальною проблемою не тільки в політичній та діловій сферах, але і в діяльності викладачів вищої школи, завдання яких готувати висококваліфікованих конкурентоспроможних спеціалістів. Аналіз практики педагогічної діяльності в медичному вузі виявив ряд суперечностей, головна з яких зменшення поваги до професії лікаря та викладача у сучасному українському суспільстві, що втратило деякі колишні орієнтири. Необхідність реабілітації цих найважливіших для суспільства професій не викликає сумніву, та разом до діяльності педагога вищого медичного закладу пред'являються дуже високі вимоги. Основи професійного іміджу майбутні лікарі отримують, спостерігаючи саме за поведінкою викладачів. Він включає дотримання професійного дрес-коду, культури усного та письмового спілкування, манеру етикетної поведінки, спілкування з пацієнтами, колегами, наявність емпатії, тактовності, ввічливості, вміння дотримуватися конфіденційності [8, 10].

Імідж викладача-важливий аспект його професіоналізму та засіб впливу на студентів. Формування його відбувається у три етапи: особистісний, професійний та репутаційний. Перший етап відповідає бажанню вчити та

передавати знання. Він може перетворитися на професійний, що починається при отриманні професійних навиків. Репутаційний імідж формується в процесі безпосередньої роботи в навчальному закладі за рахунок особистої домінанти викладача [3].

Характер педагогічної діяльності постійно ставить викладача в комунікативні ситуації, потребуючи якостей що сприяють ефективній міжособистісній взаємодії. До таких якостей можна віднести здатність до рефлексії, емпатію, гнучкість, товариськість, здатність до співробітництва. Саме такі якості, на наш погляд, стимулюють стан емоціонального комфорту, інтелектуальної активності, творчого пошуку, сприяють взаєморозумінню та співпереживанню. Переважними рисами досвідченого викладача є цілеспрямованість, самовладання та самостійність; наполегливість та послідовність; терплячість та рішучість; толерантність, ініціативність, авторитетність як міра впливу на студентів, що також виявляється у відносинах з колегами; творчий підхід до вирішення будь-якої задачі виховання слухачів [2, 9].

Формування іміджу викладача вищої школи є поетапним процесом, що відбувається за таких умов: 1) розвиток у викладача інтересу до себе та світу; 2) усвідомлення необхідності формування позитивного іміджу; 3) прояв власної активності при роботі над своїм іміджем; 4) знання вимог студентської аудиторії до особистості та діяльності викладача; 5) розвиток якостей, що складають позитивний імідж викладача, 6) опанування педагогом заходів самопізнання та самооцінювання, а також навиків самоіміджевання та проектування індивідуального іміджу; 7) дотримання принципу систематичності при формуванні іміджу; 8) дотримання принципу різноманітності форм та методів роботи з формування та корекції іміджу [2, 7].

Висновки та заключення. Аналіз науково-практичної та науково-методичної літератури показав недостатню розробленість педагогічної іміджології як нової галузі знання, необхідність вивчення та формування іміджу педагога. Не розроблена типологія викладача медичного ВНЗ, яка б дозволила виділити найбільш відповідний типаж і реалізувати або змінити свій первинний імідж.

Українська система вищої освіти перебуває в умовах соціальної трансформації, що пов'язана з необхідністю «вписування» у світовий освітній простір. Освіта може зробити людину здатною до модернізації життя, але може викликати і зворотну дію. Процеси трансформації змісту і форми освітньої взаємодії в українських вузах викликають необхідність змін у роботі викладачів, як з її змісту, так і за характером взаємодії зі студентами. Система вищої освіти з авторитарної повинна перейти в гуманістично-партнерську. Взаємна рольова трансформація студентів і викладачів стає необхідною. При цьому імідж виступає засобом готовності і здатності соціального фактора до очікуваної (часом вимушеної) трансформації.

Отже, формування іміджу викладача ВНЗ в умовах трансформації системи набуває все більшого значення. Імідж є вершина айсберга, яку викладач навмисно демонструє студентам. Ця відкритість дозволяє соціологам вивчати процес розвитку освітньої взаємодії, а в період його трансформації виділяти його диспропорції і протиріччя [4].

Визначаючи, яким повинен бути імідж викладача вищої школи, здатного реалізувати завдання розвитку гармонійної і конкурентоспроможної особистості, відзначимо, що це має бути людина гідна, гуманіст, що їй повинно проявлятися в її фізичному вигляді, промовах, в умінні будувати суб'єкт-суб'єктні відносини зі студентами, у професійній діяльності; її внутрішній зміст повинен відповідати зовнішньому і навпаки; крім того вона повинна знаходитися в гармонійних відносинах із середовищем. Формування позитивного індивідуального іміджу викладача вищої школи, що враховує специфіку підготовки медика - це один із шляхів гуманізації освіти та підвищення ефективності педагогічної діяльності.

Література

1. Актуальные проблемы социального имиджмейкинга. Материалы IV Международного симпозиума по имиджологии / под ред. Е.А. Петровой. – М. : РИЦ АИМ, 2006. – 358 с.
2. Донская Л.Ю. Психологические условия формирования имиджа преподавателя высшей школы : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. / Л.Ю. Донская. – Ставрополь, 2004. – 212 с.
3. Камышева Е.Ю. Педагогический имидж учителя / Е.Ю. Камышева // Известия Уральского государственного университета. – 2009. – № 4 (68). – С. 48–53.
4. Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ВМ(Ф)НЗ України: результати, проблеми та перспективи» 20–21 травня 2010 р., м. Тернопіль. – Тернопіль, 2010. – 494 с.
5. Наказ МОН. № 612 від 13.07.2007 р. «Про затвердження Плану дій щодо забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське й світове освітнє співтовариство на період до 2010 року».
6. Проблемы вишшей медицинской освіти Украины в условиях болонского процесса / О.І. Панасенко та ін. // Запорожский медицинский журнал. – № 3. – Т. 13. – 2011.
7. Панасюк А.Ю. Формирование имиджа. Стратегия, психотехнологии, психотехники / А.Ю. Панасюк. – М. : ОМЕГА-Л, 2008. – 266 с.
8. Пасічник І.П. Проблеми формування професійного іміджу майбутнього лікаря / І.П. Пасічник // Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України на новому етапі (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали Х ювілейної Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю, Тернопіль, 18–19 квітня 2013 р. / ТДМУ. – Тернопіль, 2013. – Ч. 2. – С. 611–613.
9. Попова О.И. Имидж преподавателя вуза: проблема трансформации в современной России : проблема трансформации в современной России : диссертация... кандидата социологических наук : 22.00.04 / О.И. Попова. – Екатеринбург, 2007. – 152 с.
10. Черемушникова И.К. Роль медицинского ВУЗа в формировании коммуникативных навыков будущего специалиста / И.К. Черемушникова, И.А. Захарова // Лечебное дело. – 2011. – № 2. – С. 123–126.